

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญรูปภาพ	จ
สารบัญแผนผัง-แผนที่	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	19
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	19
การเก็บรวบรวมข้อมูล	20
การวิเคราะห์ข้อมูล	21
บทที่ 4 ผลการวิจัย	23
บางพลีปัจจุบัน : เมืองอุตสาหกรรมบางพลี	23
บางพลี : ยุคแห่งการพัฒนาบ้านเมือง	31
อำเภอบางพลีในอดีต : เมืองคลองและข้าว	39
คลองในอำเภอบางพลี	50
ชื่อคลองและชื่อบ้านในตำบลบางพลีใหญ่	56
ชื่อคลองและชื่อบ้านในตำบลบางโกลง	100
ชื่อคลองและชื่อบ้านในตำบลหนองปรือ	135
ชื่อคลองและชื่อบ้านในตำบลบางปลา	156

ชื่อคลองและชื่อบ้านในตำบลบางแก้ว	185
ชื่อคลองและชื่อบ้านในตำบลราชาเทวะ	204
บทที่ 5 สรุพอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	218
สรุพอภิปรายผลการวิจัย	218
ข้อเสนอแนะ	223
บรรณานุกรม	225
ภาคผนวก	237
คาถาเรียกเสน่ห์ของคุณลุงพุด ภู่นุชสาริกา	238
แผนผังตระกูลนกขมิ้น	239
เพลงรำวง	241
ตารางผู้ให้การสัมภาษณ์	242
ประมวลภาพผู้ให้การสัมภาษณ์	246
ประวัติย่อผู้วิจัย	262

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ลายเส้นการเล่นช่องอ้อย	46
2	ข้าราชการหน้าศาลาว่าการเมืองสมุทรปราการ (ไม่ทราบปี พ.ศ.)	49
3	คลองบางพลีใหญ่ บริเวณตลาดบางพลีในปัจจุบัน พ.ศ. 2557	57
4	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จฯ ไปถวายผ้าพระกฐินเป็นการส่วน พระองค์ ณ วัดบางพลีใหญ่ใน เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2504	59
5	คลองสำโรง บริเวณตลาดบางพลี	62
6	บรรยากาศตลาดบางพลีในอดีต และห้องแถวไม้ หลังคามุงจากหรือกระเบื้องว่าว	63
7	บรรยากาศตลาดศิริโสภณหรือตลาดบางพลีในอดีต หลังคามุงสังกะสี	63
8	คลองสำโรง ด้านขวาเป็นตลาด ตรงข้ามเป็นบ้านพักตระกูลไชยสวัสดิ์	64
9	ประตูบานเฟี้ยมของร้านค้าในตลาดบางพลี	64
10	สะพานไม้ข้ามคลองสำโรงบริเวณหน้าตลาดศิริโสภณหรือตลาดน้ำบางพลี	66
11	นิทรรศการ “ภาพเก่าเล่าเรื่อง” ภายในตลาดน้ำโบราณบางพลี	66
12	ตลาดน้ำโบราณบางพลี พ.ศ. 2557	67
13	ขุนภิรมย์ประชากรราษฎร์ (เชย ศรีทองสุข)	71
14	คลองบางเสียดาย หรือคลองเสียดายในปัจจุบัน พ.ศ. 2557	73
15	สะพานข้ามคลองบางเสียดายหรือคลองเสียดายในปัจจุบัน พ.ศ. 2557	74
16	คลองชวดลากข้าว บริเวณด้านหลังวัดคลองชวดลากข้าว พ.ศ. 2557	76
17	พระครูกรุณาวิหารี หรือหลวงพ่อเผือก ปญฺญูโร วัดกึ่งไผ่ (วัดกึ่งแก้ว) อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	78
18	จิตรกรรมฝาผนัง “ถาผีตัดตน” ภายในอุโบสถวัดกึ่งแก้ว	79
19	บานประตูอุโบสถวัดกึ่งแก้ว รูปทวารบาล ไทย – จีน (เสี้ยวกาง)	79
20	กระเบื้องปูพื้นลวดลายสวยงาม ภายในอุโบสถวัดกึ่งแก้ว	80
21	คลองชวดลากข้าว บริเวณหลังวัดกึ่งแก้วในปัจจุบันพ.ศ. 2557	81
22	คลองสลุด บริเวณด้านหลังวัดสลุดในปัจจุบัน พ.ศ. 2557	84
23	เรือที่ไปรับศพเพื่อนำมาวัดสลุด วันที่ 31 มกราคม 2557	86

ภาพที่		หน้า
24	เรือขนำวัดคู่อสร้างไปในคลอง วันที่ 31 มกราคม 2557	86
25	ป้ายชื่อคลองบัวคลี่ หรือบางคลี่ ในปัจจุบัน พ.ศ. 2556	94
26	คลองบัวคลี่ พ.ศ. 2556	95
27	ภาพถ่ายในอดีตแสดงที่พักอาศัยลักษณะเป็น โรงนาที่เรียงรายริมคลอง	96
28	นายเขียน กาญจนพันธ์	88
29	ลายเส้นชงโลง หรือ ชังโลง	107
30	คลองบางโหลงบริเวณหน้าวัดบางโหลงใน พ.ศ. 2557	109
31	อุโบสถหลังเก่าของวัดบางโหลงใน	109
32	ป้ายเชิญทำบุญของวัดที่มีทั้งภาษาไทยและพม่า	109
33	วัดบางโหลงนอก คลองหน้าวัด พ.ศ. 2557	110
34	สะพานคอนกรีตเชื่อมจากวัดบางโหลงในเข้าเกาะ ด้านขวาคือคลองอ้อมเกาะ เมื่อ พ.ศ. 2557	111
35	ศาลเจ้าพ่อกรมหลวงคงเพชร พ.ศ. 2556	113
36	ศาลแม่ย่า	114
37	ภายในศาลแม่ย่า	114
38	เจว็ดในศาลเจ้าพ่อกรมหลวงคงเพชร	114
39	พิธีส่งเรือ	115
40	คลองศาลเจ้า หรือคลองศาลเจ้าพ่อหลวง พ.ศ. 2556	116
41	ข้าวผัด หนึ่งในของแถมศาลเจ้าพ่อกรมหลวงคงเพชรจนกลายเป็นธรรมเนียม ที่ต้องมีทุกปี	117
42	คลองบางน้ำจืด พ.ศ. 2557	119
43	ภาพถ่ายเก่าในอดีตแสดงลักษณะโรงนา	121
44	แสดงลักษณะบ้านของชาวนา ในบางพลี	121
45	ภาพถ่ายต้นหมัน	124
46	คลองชวดหมัน ในซอยมณฑนาข้างมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2557	125
47	ต้นตะเคียน	127

ภาพที่		หน้า
48	เรือขุดจากคันไม้ นิยมคันเคียนหรือคันสัก	127
49	สภาพคลองตะเคียนในปัจจุบัน พ.ศ. 2557	128
50	บ้านชวานาในอดีต จะสังเกตว่าทุกหลังมีโถงไว้หลายใบ	130
51	คลองโถงแตกในปัจจุบัน พ.ศ. 2557	131
52	โถงดินขนาดใหญ่ที่จำเป็นต้องมีทุกบ้าน พ.ศ. 2557	131
53	หงส์สัญลักษณ์ของชาวมอญ	132
54	คลองเสาระหงษ์ พ.ศ. 2557	133
55	ต้นไทรริมคลอง	135
56	คลองและสวนบางแห่งในตำบลหนองปรือ พ.ศ. 2557	140
57	บ่อปลูกผักกระเฉด และบ้านริมคลอง พ.ศ. 2557	140
58	ต้นรูปถ่ายหรือต้นปรือ	142
59	บริเวณต้นคลองหนองปรือที่บรรจบกับคลองประเวศบุรีรัมย์ พ.ศ. 2557	143
60	คุณยายทองเจือ พูลเจริญ อายุ 84 ปี แสดงรอยสักก้นงูที่บริเวณแขนและขา พ.ศ. 2556	147
61	คุณตานง ช่วงนักคำ มีรอยสักก้นงูกับตระกรุดก้นงูของหลวงพ่อเผือก วัดกึ่งแก้ว พ.ศ. 2557	148
62	คลองหนองงูเห่า บริเวณนี้จะมองเห็นอาคารผู้โดยสารของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พ.ศ. 2557	150
63	ฝั่งหนึ่งคลองหนองงูเห่าเป็นเขตของท่าอากาศยาน มีรั้วกั้นริมคลอง พ.ศ. 2557	151
64	คลองบางนา พ.ศ. 2557	152
65	คลองตาฟูก พ.ศ. 2557	153
66	“โพง” ชาวบ้านกำลังวิดน้ำและโคลนเพื่อเปิดทางน้ำ พ.ศ. 2557	154
67	วัดราษฎร์บูรณะหรือวัดบางปลาและศาลาทำน้ำหน้าวัด พ.ศ. 2556	164
68	ศาลเจ้าพ่อพระราม พระลักษณะ ภายในวัดราษฎร์บูรณะ(วัดบางปลา) บริเวณคลองหน้าวัด พ.ศ. 2556	164
69	ตลอดสองฝั่งคลองบางปลามีบ้านเรือน บ้านที่อยู่ริมฝั่งด้านในจะห่างถนน ต้องมีทางลัด คือโป๊ะโพง มีเชือกผูกโยงจากทำน้ำหน้าบ้านมายังถนน พ.ศ. 2557	165
70	คลองบางปลา พ.ศ. 2557	168

ภาพที่		หน้า
71	ศาลพ่อเต่า อู๋ริมคลองศาลเจ้าพ่อปู่ หรือคลองเจริญราษฎร์ พ.ศ. 2557	173
72	คลองศาลเจ้าพ่อปู่ มองจากสะพานเจริญราษฎร์จะเห็นตัวศาลอยู่ทางด้านขวา ภายในรั้วของอาคารชินวัตรชวანი พ.ศ. 2557	174
73	ป้ายคลองเจริญราษฎร์ในปัจจุบัน พ.ศ. 2557 ตึกที่อยู่อีกด้านหนึ่งคืออาคาร ชินวัตรชวანი	175
74	ลักษณะประทุนเรือ	177
75	อุโบสถวัดมงคลนิมิตร ด้านหน้ามีป้ายจารึกไว้ว่านายจีน นางเอี้ยะ มงคล บริจาคทรัพย์ จำนวน 8000,000 บาทเศษสร้างไว้เมื่อพุทธศักราช 2493	179
76	มัสยิดคอยรียะตุลอิสลามียะห์ หรือ สุเหร่าบางกะสี พ.ศ. 2556	181
77	บริเวณริมคลองลำโรง ด้านข้างสุเหร่าบางกะสี พ.ศ. 2556	181
78	ป้ายชื่อคลองบางกะสี พ.ศ. 2557	183
79	คลองบางกะสี พ.ศ. 2557	183
80	ลักษณะคลองซอย ในตำบลบางปลา พ.ศ. 2557	184
81	บ่อปลาและแผงขายปลาสดในตำบลบางแก้ว พ.ศ. 2557	192
82	ดอกและใบของต้นกระท่อม	196
83	คลองกระท่อม พ.ศ. 2557	196
84	ต้นหนามแดง	198
85	คลองปลัดเปรียง พ.ศ. 2557	200
86	คลองตันหรือคลองรองปลัด พ.ศ. 2557	201
87	คลองหนองบัว พ.ศ. 2557	203
88	คลองหลวงแพ่ง และชุมชนหมู่บ้านเลียบบคลอง พ.ศ. 2557	204
89	คลองลาดกระบัง ฟังตรงข้ามติดกับรันเวย์ของท่าอากาศยานฯ พ.ศ. 2557	212
90	ต้นคลองลาดกระบัง อยู่ทิศเหนือ พ.ศ. 2557	212
91	ต้นกล้า	215
92	คลองหนองตะกั่ว บริเวณต้นคลองด้านเหนือของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พ.ศ. 2557	216
93	คลองบัวเกาะ บริเวณด้านเหนือ พ.ศ. 2557	217
94	คลองบัวลอยด้านเหนือ พ.ศ. 2557	218

สารบัญแผนผัง – แผนที่

ภาพ		หน้า
1	แผนที่จังหวัดสมุทรปราการ	24
2	แผนที่แสดงเส้นทางคลองและแผนที่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3268 (ถนนเทพารักษ์)	29
3	แผนที่แสดงเส้นทางคลองและแผนที่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34 (ถนนบางนา-ตราด)	30
4	แผนที่แสดงเส้นทางคลองในตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี	55
5	แผนที่แสดงเส้นทางคลองในตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี	100
6	แผนที่แสดงเส้นทางคลองในตำบลบางหนองปรือ อำเภอบางพลี	136
7	แผนที่แสดงเส้นทางคลองในตำบลบางปลา อำเภอบางพลี	156
8	แผนที่แสดงเส้นทางคลองในตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี (เพิ่มเติม)	157
9	แผนที่แสดงเส้นทางคลองในตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี	187
10	แผนที่แสดงเส้นทางคลองในตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี	207